

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 50.

Lýsingarprisur fyri þetta grein: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 2. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 15. decemir 1931.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstodum
og skrifstofum. Telf. 143.

5. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

Løgtingsarbeiðið og løgtingsmál.

Av løgtingsmanni P. M. Dam.

Hin sociala forsoingin.

Ellisrentalógin — og sjálfstýri
og samband.

Í øllum mentaðum londum
er hin sociala tankin vaknaður
til metvitandi arbeiði, serliga
hvat ið viðvíkur teim gomlu og
sjúku í samfelaginum.

Eitt tilfiki metvitandi og mál-
bevíst arbeiði hevur verið saknað
í Føroyum. Sambandsmenn og
sjálfstýrismenn hava í teirra
politiska starvi og bardaga ikki
litið at sær komið, tá talan
hevur verið um samfelagsins
skyldu yvir fyri teim gomlu og
útsleipaðu í samfelaginum.

Javnaðarmenn hava í seinastu
tingsetu sett fram uppskot um
ellisrentu til øll, ið eru 60 ár
og haryvir. Hetta uppskotið
gongur út uppá, at øll í og yvir
nevnda aldur skulu eiga tað
sum ein rætt, sjálfvígjuligan
rætt, at fáa ellisrentu á sama
hátt sum tænastumenn eiga rætt
til at fáa pensión.

Eini hjún skulu eftir uppskot-
inum fáa 600 kr., einsamallur
maður um 400 kr., einsamall
kvinna um 400 kr. um árið.
Staturin skal lata ¾, kommunan
¼ og løgtingið ¼. Uppskotið
hevur annars staðið prentað í
»Føroya Social-Demokrat« og
verið til ummælis hjá øllum
kommunum í Føroyum.

Flestu kommunurnar góvu
hesum javnaðarmanna uppskoti
teirra viðmæli, og ein skuldi so
hugsu, at ellisrentumálið var
væl farið. Men so var ikki.

Tá ellisrentumálið kom aftur
á ting, gingu sambandið og
sjálfstýrið móti kommununum,
skóru ellisrentuna niður í helvt,
og gjordu hesa heyltina treytaða
av, at lottarimálið gekk ígjøgnum
á danatingi. Hetta var tað sama
sum at drepa málið, tí lottari-
málið er ferð eftir ferð fallið á
danska ríkisdegi.

Vit javnaðarmenn á tingi hildu
sjálfvandi fast við okkara upp-
skot, sum var felt av sjálfstýri
og sambandi, tá ið tað kom til
atkvøðugreiðslu.

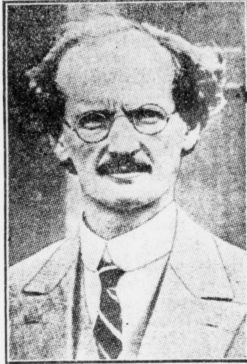
Tað er vert at leggja til merkis,
at sambandið og sjálfstýrið í
hesum týðningarmikla máli eru
gingin ímóti flestu kommun-
unum í Føroyum — og harvið
móti Føroya fólk.

Jorden rundt paa tre Timer pr. Raket.

Fremtidens Lufttrafik vil foregaa i Stratosfæren.

Professor Piccard, den ver-
densberømte Stratosfære-For-
sker, har nylig fremsat følgende
Udtalelser:

Den næste Flugt skal tjene til
at foretage de supplerende Maa-
linger, som vi ikke kunde gen-
nemføre ved vor første Ekspedi-
tion. Men det er dog muligt,
at et af de næste Togter til
Stratosfæren vil føre Gondolens
Passagerer indtil tyve Kilometer
op over vor Jord. For at opnaa
en endnu større Højde maa
Ballonens Omfang forstørres be-
tydeligt. For en Omstigning til
30 km vil en Udrustning af tre
Balloner være nødvendig. Den
første af disse Balloner skulde
da bære de to andre, som ved
Starten ikke var fyldte, op i en
Højde af seks a syv km. Her
skulde Fyldningen af den anden
Ballon gaa for sig, hvis Rolle
ville være udspringet ved en
Højde af seksten km. Den tredje
Ballon kommer nu i Funktion
og stiger saa med Gondolen
muligvis tredive km i Vejret.
Det er en saavel teoretisk som
praktisk Fremtidsmulighed, hvis

Stratosfære-Flyveren, Professor Piccard.

Virkeliggørelse maaske slet ikke
ligger fjern.

Saavel Junker i München som
Farman i Paris staa allerede i
Begreb med at fuldføre Byg-
ningen af deres Stratosfæreflugt-
Balloner. En saadan Flyvetrafik
gennem Stratosfæren lover
ganske betydelige Fordele frem-
for Flyvning i de lavere Luftlag,
hvor de nutildags udelukkende
gennemføres. For det første vil
man opnaa en langt større Hur-

tighed, hvis Grænse turde være
ca. 700 km i Timen. Det vilde
altsaa være muligt at flyve fra
Hamburg til New York paa ca.
8 Timer. Piloten behøver ikke
at frygte daarligt Vejr, thi der-
oppe i Stratosfæren gives der
overhovedet intet Vejr.

Angaaende Raketter til Passa-
gerflugt udtaler Professoren:

Utvivlsomt er Raketflugt en
Fremtidsmulighed, hvis Virke-
liggørelse dog turde ligge paa et
meget fjernere Tidspunkt end
Passagertrafikken med Stratos-
fære-Flyvemaskiner. Raketterne
har den Fordel at kunne ud-
vikle endnu langt større Hurtig-
hed end Stratosfæreflugtens
Flyvemaskiner, hvis højeste Ydelse
af fysiske Grunde aldrig vil
kunne overskride tusinde km i
Timen, ja, endog altid vil blive
nogle Hundrede km bag denne
Fart. Raketflugten lader sig der-
imod i Stratosfæren større Høj-
der, 40—50 km over Havets
Overflade, gennemføre med en
Hurtighed, som endog vil tillade
en Fart omkring Jordkloden i
et Tidsrum af tre Timer.

seta tingið við einum javnaðar-
manna fleirtali.

Skúlaviðurskiftini.

Tað kann ikki noktast, at vit
hava haft framstig viðvíkjandi
skúlaskapi okkara. Kortini eru
tey størsti tokini eftir enn.

Málið er fyrst og fremst at
fáa tær best møguligu lærara-
kreftirnar. Lærarskúlin má
gerast betri. Í staðin fyri 3 ár,
sum tað nú er, eigir lærutíðin
fyri læraranámningar at verða 4
ár. Eru tað gávaðir fátækir næm-
ingar, ið ikki hava ráð til at
ganga í 4 ár, má hitt almenna
veita teimum studning til at
ganga tíðina út.

Sum nú er stalt, mega allir
ungir menn og ungar kvinnur,
ið skulu studera, fara út av
Føroyum. Hetta er tungt fyri
foreldruni og kann verða teim
ungu til stóran skaða. Hertil
kemur, at í seinastuni sýnist
tað, sum at tað fer at treingja
at við at fáa pláss á skólum
niðri. Her eigir broyting at koma
soleiðis, at í Havn stovnst ein
mentunarskúli, har unglingar
kunnu taka teirra studentar-
eksamu. Fyri gávað fátækra-
manna børn eigir hesin skúli at
vera friur ella so gott sum friur.

Tað, ið ofrast fyri góðan skúla-
skap og upplýsing, vinnur landið
manga ferðir aftur við at fáa
útdannað tær bestu gávaðu ungu
menn og kvinnur.

(Meira).

FØROYA ARBEIDARAFELAG 13.—12.—31.

„FØROYA ARBEIDARAFELAG“ á
fundi í Vági, Suðuroy, 13. dec.
1931 ásaðnar:

- 1) at viðurskiftini henda veltur
eru so ring, sum kanska ongan
aður,
 - 2) at vinnulivið í stóran mun
liggur á lani vegna ring mark-
aðarviðurskifti og av teirri orsök
peningatrot í okkara samfelagi,
 - 3) at arbeidast má fyri at halda
vinnulivinum uppi.
- Men, hetta botist ikki við at
reka hitt arbeidandi fólk uti í
arbeidsloysi, og seta arbeidslenir
so langt niður at eingin arbeidari
kann liva av arbeidi sínum, og vit
átala tær royndir, ið gjordar eru
fyri at minka um arbeidslenir,
ella á annan hátt steingja arbeids-
folk uti frá arbeidi.

Samtykja vit tí i, at vit her
standa øksi móti økslum móti
teim krøvum, ið fram koma í
hesum tíðum um at seta lóninar
niður.

Tað er eingin bjarging fyri Fø-
oyar í hesum tíðum at seta hitt
arbeidandi fólk í eina hungursløn.
Tað er skomm fyri landið, um
landsins arbeidarafólk skal bera
stersta sviðan fyri tær ringu
tíðir, ið komnar eru yvir land
okkara, og sum vit eru ósekir í.

Her eru allir organiseraði fər-
oyiskir arbeidarar á einari askoðan:
Vit hevja okkum!

Sjúkraviðurskiftini.

Tíðarhóskandi sjúkráhús eru
komin í Havn, Hóydølum og
Klaksvík. Sjúkrakassar finnast
at kalla í øllum bygdum. Hetta
má sigast at vera eitt stórt fram-
stig á ta rotlu leiðuna. Men enn
er nógv eftir at gera. Sjúkra-
húsið á Tvoroyri er ikki tíðar-
hóskandi. Her treingir í hægsta
stíg til eitt nýtt sjúkráhús. Suð-
uroyin liggur so avskorin, at
farið til Havnar verður ikki fyrr
enn í síðstu løtu, tá tað stendur
um lívið. Læknaviðurskiftini eru
minni enn so góð í øllum oyum
o. s. fr. Nógur er soleiðis eftir
enn at gera, áðrenn ein kann
siga, at sjúkraviðurskiftini eru
tryggaði.

Sum nú landið liggur kosta
sjúkraforholdini okkum ovur-
nógvan pening. Meginpartur
av peninginum fer til lækna-
sjúkráhús og medisín.

Tað er okkara áskoðan, at ein
partur, og ikki so lítill partur av
hesum peningi kann sparast við
at gera lækarnar fastlonaðar,
uttan rett til at taka eykpen-
ing frá sjúklingum og sjúkra-
kossum, eins og við at landið
yvirtekur apotekarsøluna. Tað

er einki skil í teim stóru lækna-
rokningum og sum medisínið er
dyrt. Teir, ið kenna til viður-
skiftini, vilja vera við, at fram-
leiðslan av medisínum kostar
bert ein lítlan part av útsolu-
prísinum.

Fyri tann við eini tilfari
broyting sparda pening kundu
vit gjørt nógv fyri annars at fáa
sjúkraviðurskiftini so góð, sum
tey eiga at vera.

Læknarnir skulu sjálfvandi
hava skyldu til at ferðast kring
um til fólk ið fyri at flyta roður
um, hvussu fólk eigir at liva
fyri at hava eina góða heilsu.

Valrættaraldurin, skattatreytirnar.

Tað er í stevnuðrá javnað-
armanna og sjálfstýrismanna at
seta valrættaraldurin niður í 21
ár. Javnaðarmenn vilja hartil
hava skattatreytirnar burtur fyri
valrætti til tey kommunalu
valini.

Kommir inn á ting settu javnað-
armenn uppskot fram um at
seta valrættaraldurin niður í 21
ár og samstundis at taka burtur
trytirnar um, at ein skal hava
gildið sín kommunuskat fyri at

kunna velja til kommunalvalini.
Fyri hesum seinasta vildu hvørki
sambandsmenn ella sjálfstýris-
menn greiða atkvødu.

Við sambandsmenn var einki
at gera í hesum fori. Vit royndu
at leggja triumf á sjálfstýris-
menninar fyrsta árið við at siga,
at greiðdu teir ikki atkvødu fyri
at taka skattatreytirnar burtur,
stemmann vit ikki fyri hinum
valsurninginum. Men tað batti
einki. Soleiðis fall málið fyrsta
árið.

Annað árið kom valrættar-
spurningurin aftur fyri. Viðvíkj-
andi skattatreytunum segði tað
sama frá sjálfstýris- og sam-
bandslið. Vit kundu bert fáa
viðtikið saman við sjálfstýris-
monnum uppskotið um at seta
valrættaraldurin niður í 21 ár.

Aftur í ár hava javnaðarmenn
borið uppskotið um valrættar-
aldurin fram á ting. 21 ára ald-
urin varð aftur viðtikið. Men at
taka skattatreytirnar burtur fall
í ár eins og hini árin. At vinna
henda rætt tykist ikki at eydn-
ast, fyrr enn arbeidarar og fiski-
menn og javnaðarhugsandi fólk